N°. 3629. 1859.

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon Droit.

Dit blad verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden franko p. p. *f* 6.00.

Brieven, *Gelden*, enz. FRANKO te adresseeren aan »het Bureau van DE TIJD."

DINGSDAG 12 APRIL.

Bij dit Nommer behoort een Bijvoegsel.

Advertentiën van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentiën wordt bovendien 32 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 11 April.

De oorlog is door Oostenrijk aan Sardinië verklaard, zoo luiden de geruchten, door den telegraaf gisteren alhier aangebragt.

Uit Turijn vernam men voorgisteren, dat te Milaan een dagorder tot de troepen was gerigt, waarbij zij werden opgeroepen tot den strijd tegen Piëmont, in bewoordigingen, die men niet bezigt dan in den vooravond van een aan te vangen veldtogt. Wij vleiden ons met de hoop, dat het berigt, dewijl het over Turijn kwam, verdicht was, om de gemoederen te verontrusten. Intusschen, verschillende korrespondentiën uit Parijs en Londen meenen te mogen verzekeren, dat de dagorder werkelijk is uitgevaardigd. Evenwel, daartegenover staat, dat het bestaan van de bedoelde legerorder nergens *officieel* is bevestigd, zelfs niet te Parijs, waar de *Moniteur* niet nalaten zoude dat onmiddellijk openbaar te maken, zoo het werkelijk bestond. Het zwijgen van den *Moniteur* op dat stuk is des te meer opmerkelijk, dewijl hij een zeer uitgebreid, zeer beteekenend stuk geeft over de politiek van den dag, met betrekking tot Italië en Duitschland. Het blijft derhalve twijfelachtig wat daarvan is.

Uit Weenen inmiddels telegrafeert men, dat de ontknooping van de krizis nabij is; en men voegt daaraan toe de tijding, dat op nieuw talrijke troepen naar het Zuiden zijn en worden afgezonden. Wil men daardoor te kennen geven, dat men te Weenen op het punt staat om den knoop met de sabel door te hakken? Een andere zin is daaraan moeijelijk te verbinden. De vraag is nu slechts, van wien het berigt komt en welke waarde het heeft? Het is een berigt van den privaten korrespondent van den *Times*. Uit dien hoofde behoeft het allezins bevestiging.

Maar daar komt nu de telegraaf uit Londen, die nog veel verder gaat. Hij verhaalt, dat, blijkens den *Globe*, de oorlog reeds zou verklaard zijn. De telegraaf namelijk meldt, dat Zaturdag de *Globe* eene tweede editie heeft gegeven met de volgende tijding: »Ofschoon wij daarvan nog geene officiële bevestiging hebben ontvangen, bestaat echter alle reden om te gelooven, dat de Regering in den loop van den namiddag het berigt heeft ontvangen, dat Oostenrijk aan Sardinië den oorlog heeft verklaard. Verder deelt de telegraaf mede, dat de Zondagbladen te Londen insgelijks spreken van deze geruchten. Dat is overigens natuurlijk. De *Globe* zal die geruchten in omloop gebragt hebben. En wat nu de tijding van den *Globe* betreft, — onvermijdelijk komt hier de vraag: hoe kon de *Globe* reeds Zaturdag te Londen weten, wat des Zondags daaraanvolgende noch te Parijs, noch te Berlijn, noch te Weenen bekend was? Altans, wij hebben nu reeds Maandag morgen bereikt, en niets is van elders komen bevestigen wat de *Globe* te Londen laatstleden Zaturdag genoegzaam zeker meende te weten. Wel is waar, dikwerf hebben de Engelsche bladen het eerste berigt van belangrijke gebeurtenissen; maar zij hebben daarvan geen monopolie. Zoo zij soms al eenige uren vóór zijn, de overige groote bladen van het vasteland volgen hen op de hielen. Behalve nog dat in dergelijke gewigtige aangelegenheid de Fransche *Moniteur* niet ligtelijk zwijgen zou, als hij kon spreken. Te Parijs verlangt men oorlog; indien Oostenrijk daartoe de gelegenheid had aangeboden door een oorlogsverklaring aan Sardinië, de *Moniteur* zou de eerste zijn, die het meldde.

Wij zeiden straks, dat de *Moniteur* van gisteren spreekt over de quæstie van den dag. Het is waar. En alhoewel wij op dit oogenblik daarvan nog slechts bezitten een zeker met der haast en vermoedelijk niet zeer naauwkeurig opgemaakt, beknopt verslag, zoo meenen wij, dat de toon van dat stuk niet zeer vredelievend is. Het strekt weer tot geruststelling van Duitschland, en betoogt dat de Duitschers wel verre van iets te vreezen te hebben van de Napoleontische politiek in Italië, daarin juist eene reden moeten vinden tot geruststelling. De staatkunde des Keizers, zoo zegt het, die alle eer en veroveringszucht afkeurt, heeft slechts ten doel het verkrijgen van waarborgen door het volkenregt, het geluk der volken en het belang van Europa gevorderd. Zij wil namelijk in Duitschland, als in Italië, dat de nationaliteiten, door de verdragen erkend, zich zullen handhaven en versterken, omdat zij die beschouwt als de vaste grondslagen van de orde in Europa. Het is derhalve ongerijmd, Frankrijk voor te stellen als vijandiggezind jegens de Duitsche nationaliteit. Sedert 10 jaren heeft Frankrijk zijn invloed gebruikt, om de gerezene moeijelijkheden uit den weg te ruimen en die te vereffenen overeenkomstig de billijkheid en de regtvaardigheid. Er worden aangevoerd Spanje, Zwitserland, Rome, Napels, Holstein en de Donau-vorstendommen, ten bewijze, dat men daar getracht heeft een staat van zaken te vestigen op de bevrediging der nationale belangen, en men verzekert uit de hoogte, dat de staatkunde van Frankrijk de billijkheid en de belangen van alle volken in overweging neemt. Het stuk eindigt met de betuiging, dat men zich in Frankrijk niet bedreigd zoude gevoelen door één vereenigd Duitschland, hetwelk zijn bondgenootschappelijke inrigting in overeenstemming zou brengen met de neiging naar eenheid, waarvan het beginsel in het Tolverbond is neêrgelegd. Een kompliment voor Pruissen, dat niet op Fransche komplimenten staat. Wij zullen morgen het officiële stuk meêdeelen; inmiddels stippen wij aan, dat thans voor 't eerst het woord »verdragen" uit de officiële Fransche pen is gevloeid, en dat het stuk overigens in die onrustbarende onbepaaldheid schijnt te zweven, die sinds Januarij jl. den storm, die over Europa hangt, heeft aangekondigd.

In de zaak der *tarieven* heeft de heer van Bosse zich mogen verblijden met een triumf, behaald zonder diskussie. Eene meerderheid in de Tweede Kamer, die moed had om te stemmen, geen lust om den grond der zaak te bespreken; daarenboven eene zwijgende pers, die, gelijk de meerderheid der Kamer, alle polemiek ontweek; dat was een magere triumf, die iets te veel geleek op de beruchte manier, waarop Luther soms zijne tegenstanders bestreed, wanneer hij het fameus *stat pro ratione voluntas* uitsprak. Het verwondert ons niet, dat onze minister van Financiën daaraan niet genoeg heeft gehad. Het *Journal des Débats* heeft zich over hem erbarmd, en ten lof zoo van het tarief als van den heer van Bosse een artikel geplaatst, dat blijkbaar in den Haag en misschien wel in de bureaux van den minister bewerkt is. Als het *Journal des Débats* er iets aan heeft toegevoegd, dan kan 't, behalve de stijlverbeteringen, alleen de kop en de staart zijn. Want al wat daar buiten ligt, is niets anders dan eene in elkander gedrongen verzameling van de onbeduidende en door ons herhaaldelijk wederlegde algemeenheden, waarmede de minister getracht heeft zijn ontwerp aan te bevelen. Dat die nog eens in het *Journal des Débats* worden uitgestald, kan den minister pleizier doen, maar heeft hoegenaamd geen waarde.

Desniettemin heeft de *Echo Universel* begrepen daarmeê zijne kolommen te moeten verrijken; maar daarbij heeft hij 't gelaten. De *Utrechtsche Courant*, daarentegen, heeft gemeend er zich over te mogen verblijden en het artikel aangenomen als een prijs van goed gedrag door het Fransche blad aan Nederland en aan den heer van Bosse uitgereikt. Wij vatten 't niet goed, hoe een Nederlander zich met zulk eene prijsbedeeling verheugen kan.

Het *Journal des Débats* immers is daartoe onder geen opzigt bevoegd. Stellen wij ter zijde, dat de lof, in den Haag geschreven, ons slechts door bemiddeling van het Parijsche blad gewordt; dan vragen wij, wat is er, dat ons in het *Journal des Débats* vleijen kan? Zijn het de onbeduidende algemeenheden, die geen lid der Kamer voor zijne rekening heeft durven nemen, en die nu, welligt daarom, uit de memoriën van toelichting en van beantwoording nog eens in het Fransch worden voorgediend? Of is hier het gezag van het *Journal des Débats* van hooge waarde? Wij hebben altijd gemeend, dat er in elke diskussie meer moest worden gelet op *hetgeen* er gezegd, dan door *wien* er gesproken wordt. Maar dat schijnt zoo niet te zijn, als er, in plaats van ons Hollandsch, Fransch gesproken wordt! Dat zal zeker daaraan liggen, dat het Fransch van het *Journal des Débats* beter is dan het Hollandsch, dat in onze ministeriële bureaux in gebruik is. Het zij zoo. Het *Journal des Débats* heeft ten minste deze verdienste, dat het zijn taal magtig is, en in goed Fransch omwerkt wat men aan zijne redaktie in kreupele taal toezendt. Wij begrijpen, dat de *Utrechtsche Courant* zulks waardeert. Maar verder weten wij niet hoe in deze zaak aan het *Journal des Débats* eenige waarde kan worden toegekend. Van den eenen kant doen wij aan den vreemdeling zonder eenige vergoeding het onschatbaar geschenk, dat hij bij ons invoert, al wat hij kan en wil. Hij zou ondankbaar zijn, zoo hij onze mildheid niet prees. En men moet wel onnoozel zijn, als men zich over zulken lof blij maakt. O neen! zal men ons toevoegen; want het *Journal des Débats* behoort tot de *freetraders*, en met Nederland te prijzen wil het tevens dat Frankrijk ons voorbeeld volgt. Wij antwoorden: vertrouw daarop niet te veel. Het *Journal des Débats* is dat slechts ten halve. Het heeft twee soorten van redakteurs, die ieder eens aan de beurt komen. De eerste soort is *behoudend* en altijd voor de bescherming geweest; de tweede soort is revolutionnair en heeft den vrijen handel slechts sinds de revolutie van 1848 verdedigd. De eerste soort dient om de oude traditiën van het blad te bewaren en voort te zetten; de tweede wordt gebruikt om zoo veel mogelijk oppozitie te maken tegen het Keizerrijk, en daarvoor heeft zij vrije baan; [illegible] baan, dat men [illegible] weet of men het *Journal des Débats* of den *Siècle* [illegible] op voorbereiden, dat, als de gebeurtenissen het keizerrijk mogten doen verdwijnen, met het keizerrijk tevens zal heengaan de tweede soort van redakteurs. Het zal dan te bezien staan, hoeveel er nog in het *Journal des Débats* zal overblijven van den thans gepredikten vrijhandelszin, die des te geruster door het blad kan worden aanbevolen, omdat het overtuigd is, dat Frankrijk geen gevaar loopt daaraan het oor te leenen. Alles bij elkander genomen, dan ziet men dat de *Utrechtsche Courant* zich verheugt met den ledigen dop van een ei.

Men leest in de *Kerkelijke Courant*:

»Ofschoon wij er zeer aan twijfelen, dat dit in de bedoeling hebbe gelegen van ds. Busken Huët, toen hij in het Maart-nommer van *de Gids* zijne veroordeeling plaatste van het verdienstelijke werk van dr. Zaalberg *de Biddende Jezus*, zoo is het toch geschied, dat *de Tijd* loffelijke melding maakt van den aanval, door den Haarlemschen predikant op zijn 's Gravenhaagschen ambtgenoot gedaan.

»Naar onze meening is dat de bitterste straf, die ds. Busken Huët voor zijn werk beloopen kon. De toejuiching, die hem gewordt van de zijde van *de Tijd*, is een bewijs, dat hij in den geest van dat blad gearbeid heeft.

»Dat *de Tijd* juichen zou, was te verwachten."

De *Kerkelijke Courant* zal ons zeer verpligten met ons op te geven, in welke onzer Nommers wij loffelijke melding maakten van en gejuicht hebben over het artikel van den heer Busken Huët. Wij zouden gaarne eens lezen, wat wij ten zijnen gunste hebben geschreven, maar kunnen het nergens vinden.

Het prov. geregtshof in Zuid-Holland is [illegible] Zaturdag avond, gedurende twee uren in [illegible] vergaderd geweest om te beslissen over de [illegible] zaak van den gen. Guukel, met welker behandeling het zich gedurende drie dagen heeft bezig gehouden. Wat de behandeling zelve betreft, kan niet genoeg geroemd worden de wijze waarop deze geheele zaak door den waardigen Voorzitter den heer J. A. Philipse geleid werd, zoo mede de goede orde welke er dagelijks heerschte niettegenstaande de zaal schier op elk oogenblik van den dag opgepropt vol was of niet allen die zich aanmeldden kon bevatten. Leiding zoowel als handhaving der orde dragen er het hare toe bij om den indruk nog ernstiger te maken. De besch heeft dan

...voor de loyale wijze waarop hij door den Voorz. ... was behandeld.

Naar men verneemt, zal het reces der Tweede Kamer niet van zoo langen duur zijn als men aanvankelijk scheen te gelooven. Men houdt het er voor, dat de bijeenroeping zal plaats hebben tegen het begin der maand Mei. Wanneer buitengewone omstandigheden dit niet mogten verhinderen, dan kan tegen dat tijdstip te gemoet gezien worden een nieuw wetsontwerp nopens de spoorwegen als aanhangsel van de Memorie van Beantwoording op het eerste ontwerp omtrent de koncessie van den Noorder-spoorweg. Een zoodanig nieuw ontwerp moet aan een sektie-onderzoek worden onderworpen, waarvan dan weder een voorloopig verslag en een Regeringsantwoord het gevolg moet zijn. Niettemin zou, nu de zaak toch reeds van alle zijden bezien is, de schriftelijke gedachtenwisseling wel wat bekort en bespoedigd worden, en dan is er allezins grond om aan te nemen, dat bij het behoud van rust en vrede in Europa, nog in het begin van dezen zomer de zaak der spoorwegen door de Tweede Kamer kan zijn beslist. Spoediger en welligt nog deze week zal het voorloopig verslag omtrent de regterlijke organizatie worden rondgedeeld. Dat verslag moet, naar men ons verzekert, alles behalve gunstig luiden. De Regering zal echter vóór het eindigen van het reces kunnen antwoorden, zoodat dit onderwerp bij de hervatting der werkzaamheden mede in staat van wijzen kan zijn gebragt. Niet alzoo de geneeskundige wetten, waarover de rapporteurs eerst na het reces de punten van het rapport zullen vaststellen. Van deze wetten verwacht men in het zittingjaar niets meer. Het zal ook de vraag zijn of het ontwerp nopens de emancipatie der slaven in West-Indië, waarover het voorloopig verslag genoegzaam gereed moet zijn, nog voor afdoening vatbaar zal wezen. Uit den aard der zaak zal het uitvoerig verslag daarover een geruimen tijd voor beantwoording vorderen. Ook het voorloopig verslag nopens de Indische komptabiliteitswet is, naar men verzekert, gereed.

Naar mij van goederhand uit het naburige Strijen verneemt de ... *Dordsche Courant*, heerscht daar sedert eenigen tijd groote spanning tusschen de burgerij en het hoofd van het gemeentebestuur den heer Delr el. De aanleiding daartoe gaf, naar het beweren van de burgerij, de overdreven strenge toepassing van de policie-verordeningen. Deze spanning is zoo toegenomen, dat ... tusschen beide gekomen, waarna de burgemeester voor persoonlijke veiligheid bedacht naar elders de wijk genomen en de bescherming der militaire magt heeft ingeroepen. Onder geleide van een detachement van 30 soldaten is hij eergisteren naar Strijen teruggekeerd. Intusschen is daar onder de aanzienlijke ingezetenen een adres ter teekening aan de hooge overheid in omloop, om ontslag van den burgemeester. Dit adres is bereids van 60 handteekeningen voorzien.

Het *Handelsblad* meldt uit Breda: Eerstdaags ziet men eene reorganizatie van het leger in Nederland te gemoet. Naar men verneemt zullen de dienstdoende schutterijen in de garnizoensplaatsen worden ingedeeld, om in den wapenhandel te worden geoefend.

De tijdingen met de landmail van Boni loopen tot den 11n Febr.; het ultimatum van onzen kommissaris is niet aangenomen en de oorlog verklaard. Onze troepen hebben, na een hevig gevecht, de landingsplaats Badjowa ingenomen, zonder verlies aan onze zijde; de troepen waren in den besten welstand en er heerschte groote geestdrift onder hen.

Het *Bataviaasch Handelsblad* wraakt de inmenging van de Fransche konsuls-generaal in pers-aangelegenheden.

Z. M. heeft benoemd: tot regter in de arr.-regtb. te Zwolle, mr. M. ...; tot plaatsverv. kantonregters te Breda: mr. A. ... en mr. J. J. Loke; tot substituut-officier van justitie ... mr. J. G. Veening; en tot kantonregter te Gennip, mr. ... J. M. Leclerq.

'sGRAVENHAGE, 11 April. Vroeger werd melding gemaakt van eene zaak hangende voor het prov. ger. in Zuid-Holland, waarin het de vraag betreft, in hoeverre de prolonganten geregtigd zijn de tot waarborg gegeven effekten te verkoopen, indien niet vóór den vervaldag het gebruikelijk surplus is bijgepast en waarin de pleidooijen zijn aangevangen in de zitting van 29 Dec. ll. De behandeling dezer gewigtige zaak is in de zitting van Woensdag ll. voortgezet en geëindigd en de uitspraak bepaald op 23 Mei aanstaande.

LEIDEN, 8 en 9 April. Boter: 1ste kwal *f* 1,10 a *f* 1,25; 2de kwal. *f* 0,97½ a *f* 1,07½ per Ned. ℔.

HOORN, 9 April. Hoogste graanprijzen. Gerst *f* 5; Haver *f* ...; Paardenboonen *f* 8; Bruine dito *f* 10,85; Vale dito *f* 16; Witte (groote) dito *f* 12; Appelen per mand *f* 2,50. Boter per Ned. ℔ *f* 0,95; Kippen a *f* 1; Kipeijeren a *f* 2,10 per 100 tuks; Eendeijeren a *f* 2,60 per 100 stuks; Eenden a *f* 0,60.

ALKMAAR, 9 April. Ter kaasmarkt van gisteren zijn aangevoerd: 47 stapels kaas, wegende te zamen 8932 Ned. ℔. De prijs was: kleine hooikaas *f* 23,50; dito middelb. *f* 23, per 50 Ned. ℔.

De graanprijzen waren als volgt: Tarwe *f* 8; Rogge *f* 6,62½; Gerst *f* 5; Haver *f* 4,50; Paardenboonen *f* 7; Kanariezaad *f* 12,25; Rood Mosterdzaad *f* 14; Groene Erwten *f* 21.

Heden werden aangevoerd 7 paarden, 7 koeijen, 468 schapen, 150 magere varkens en 200 biggen.

ZWOLLE, 10 April. Den 7n dezer werd de kapitein van de schroefstoomboot van Zwolle naar Meppel terugkeerende, op eene woeste wijze door een schipper aangevallen. Deze met zijn vaartuig zoodanig in het Meppeler Diep liggende, dat de boot er niet voorbij kon, wilde zijn pozitie niet veranderen, niettegenstaande dringende, vriendelijke of minnelijke verzoeken. De schipper ontstak in woede, sprong op de boot, viel het eerst den knecht en daarna den kapitein aan, welke laatste hij eene wonde aan den arm toebragt. Dadelijk na aankomst te Meppel is van dit voorval proces-verbaal opgemaakt, en aan den officier van justicie opgezonden.

's HERTOGENBOSCH, 8 April. Voor het prov. geregtshof van Noordbrabant is gisteren een aanvang gemaakt met de behandeling der zaak tegen H. H. van Deventer te Sleeswijk, beschuldigd van in den vroegen morgen van den 7den November a°. p°. te De Werken c. a., eene boerenwoning te hebben in brand gestoken, waardoor menschenlevens werden in gevaar gebragt. In den beginne geloofde men, dat de beklaagde lijdende was aan *delirium tremens potatorum* (dronkemans-waanzin), doch een naauwgezet onderzoek van eenige maanden omtrent zijn zielstoestand, door drie deskundigen ingesteld, heeft dit bepaald tegengesproken. De gehoorde getuigen verklaarden eenparig ten zijne nadeele; — op alle tot hem gerigte vragen, antwoordde van Deventer niets anders dan: „Ik weet er niets van, ik heb nooit geen kwaad gedaan." Heden morgen ten 10 ure begon het openbaar ministerie, bij monde van den heer advokaat-generaal, deszelfs requisitoir voor te dragen. In eene sierlijke en uitgewerkte rede, welke ongeveer 1½ uur duurde, zette het O. M. de beschuldiging uiteen, schetste het strafbare der handeling, herdacht het steeds vroeger laakbare gedrag des beschuldigden, konkludeerde tot schuldigverklaring aan de misdaad, waarvan hij is aangeklaagd en requireerde veroordeeling tot de straffe des doods.

Mr. L. Verheijen, verdediger des beschuldigden, hield eene niet minder sierlijke en gemotiveerde rede en meende tot vrijspraak te mogen konkluderen, waarop het hof besloot in deze Donderdag e. k. uitspraak te doen.

KLUNDERT, 10 April. Heden beviel alhier eene arbeidersvrouw van vier welgeschapene kinderen; twee jongens en twee meisjes, welke alle het geluk hadden het H. Doopsel te ontvangen. De vader was regt verheugd, toen hij de vier kinderen ter kerk bragt.

Men leest in de Tweede Editie van de *Amst. Cour.*:

LONDEN, 11 April. De *Times* houdt het voor waarschijnlijk dat nog vóór het bijeenkomen van het kongres de oorlog zal uitbarsten. Lord Cowley wordt heden of morgen van Parijs hier verwacht. De heer Massimo d'Azeglio, benoemd tot Sardinisch gezant bij het Fransche hof, zal te Londen komen met een bijzondere zending belast, en er eenige dagen vertoeven. De heer Rawlinson is tot Britsch gezant te Tehera benoemd.

Men leest in de Tweede Editie van het *Handelsblad*:

TURIJN, 11 April. De *Gazetta Milanese* van gisteren verklaart voor onjuist het berigt door de Piemontesche dagbladen medegedeeld, omtrent eene oorlogzuchtige dagorder, welke aan het Oostenrijksche leger zou zijn afgekondigd.

De *Opinione* daarentegen bevestigt het bestaan van dat stuk, hetwelk, volgens dat dagblad, door den veldtuigmeester graaf Giulay onderteekend is en den datum voert van 6 April.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 10 April. De indruk, door de uit Turijn ontvangen dépêches, betreffende de dagorde in de kazerne te Milaan aangeplakt, hier veroorzaakt, was van dien aard dat men aan de waarheid van het feit twijfelde; doch van andere zijden werd verzekerd, dat de Oostenrijkers de linie der Tessino overschreden en het Sardinische grondgebied betreden hadden. Aan dit laatste berigt wordt weinig geloof gehecht; doch ten aanzien van de proklamatie zijn verscheidene korrespondentiën ontvangen, die het feit officiëel voorstellen. Graaf Cavour zou die proklamatie aan het Fransche gouvernement gezonden hebben en aan prins Napoleon daarvan langs een anderen weg mededeeling zijn gedaan.

Een en ander schijnt een oplossing, en, naar men vreest, niet in vredelievenden zin te voorspellen, een vrees die zich ook van den *Pays* schijnt te hebben meester gemaakt; want dit blad, hetwelk voor het eigenlijke organ van het ministerie van Buitenlandsche Zaken wordt gehouden en dat onwrikbaar den vrede als niet kunnende verbroken worden voorstelde, toont van al de gisteren avond verschenen bladen de meeste ongerustheid en schijnt tot een geheel andere denkwijze te zullen overgaan.

Alle later ontvangen brieven en ook de dagbladen stellen den toestand zeer somber voor, en er schijnt naauwelijks eenige hoop meer in de gemoederen te bestaan. Luidens die brieven en bladen zou een krizis onvermijdelijk zijn, daar de tot hiertoe gevolgde diplomatische onderhandelingen doelloos zijn geweest en er weinig goeds meer van te verwachten is. Deze is de heerschende meening zoowel hier als te Londen, te Berlijn, en Weenen, in welke laatste tijd die meening zoo algemeen gedeeld wordt, dat de *Wanderer* niet aarzelt te verklaren, dat het bespottelijk zou zijn langer aan de vereeniging van een Kongres of aan eene goede uitkomst er van te gelooven. De krijgstoerustingen in Oostenrijk en het oprukken van verscheidene korpsen naar Italië regtvaardigen het oordeel, dat men zich van de oplossing van den toestand vormt.

Onder de geruchten die er toe mede werken om de oorlogzuchtige meening meer te versterken, zegt men dat de versterking door admiraal Rigault de Genouilly gevraagd voor de Conchin-Chineesche expeditie hem niet gegeven kon worden. De minister van Marine zou hem verwittigd hebben, dat het niet mogelijk was hem de gevraagde 4000 man te zenden uithoofde van den onzekeren Europeeschen toestand. Men zou zelfs den admiraal de bevoegdheid hebben gegeven om zich bij een defensive houding te bepalen en zelfs des noods een einde te maken aan een onderneming, die aangezien het keizerlijke goevernement gewigtiger quæstiën op te lossen heeft, slechts van een ondergeschikt belang is.

— De konferentie alhier zal Dingsdag aan het ministerie van Binnenlandsche Zaken haar tweede zitting houden. Algemeen is men van meening dat, ondanks de oneensgezindheid die tusschen de mogendheden heerscht, men een dier oplossingen zal verkrijgen, welke niemand voldoen en aan iedereen de vrijheid laten om in de toekomst naar goedvinden te handelen.

Volgens een gisteren verspreid gerucht zou men van Oostenrijks zijde een sterken weerstand verwachten en na tegen het zedelijk geweld, ten aanzien der Porte gepleegd, te hebben geprotesteerd, zou die mogendheid uit de konferentie treden. Sommigen vreezen, dat dit eene gelegenheid tot een afbreking der diplomatische betrekkingen tusschen Frankrijk en Oostenrijk zou kunnen geven.

— De *Moniteur* bevat een artikel over den staat van zaken in Duitschland, waarin de Keizer zijne tevredenheid te kennen geeft, dat de kwalijkgezinde beweging tegen Frankrijk in de drukpers en de kamers van verschillende Staten van Duitschland schijnt te verminderen, daar het verstandige en verlichte gedeelte der Duitsche bevolking heeft erkend, dat voor die hevige uitvallen geene gegronde reden bestond. De houding van Frankrijk in het Italiaansche vraagstuk, wel ver van bij de gemoederen in Duitschland wantrouwen op te wekken, moet integendeel gerustheid uitoefenen. Frankrijk zou in Duitschland datgene niet kunnen aanranden, hetwelk het in Italië wil beschermen. Zijne staatkunde, welke alle eer- en veroveringszucht afkeurt, heeft allezins ten doel het verkrijgen van de voldoening geëischt door het volkenregt, het geluk der volken en het belang van Europa.

In Duitschland, even als in Italië wil het, dat de nationaliteiten door de verdragen erkend, zich zullen handhaven en versterken, omdat het die beschouwt als de vaste grondslagen van de orde in Europa.

Frankrijk voor te stellen als vijandig gezind jegens de nationaliteit van Duitschland is derhalve ongerijmd. Sedert 10 jaren heeft Frankrijk zijn invloed gebruikt, om de gerezen moeijelijkheden uit den weg te ruimen en die te vereffenen overeenkomstig de billijkheid en de regtvaardigheid. In het artikel wordt gewezen op Spanje, Zwitserland, Rome, Napels, Holstein en de Donau-vorstendommen ten bewijze, dat het daar getracht heeft de billijke wenschen te doen zegevieren, ten einde er een staat van zaken te bevestigen, gegrond op de bevrediging der nationale belangen. De staatkunde van Frankrijk neemt in billijkheid de belangen van alle volken in overweging. Hetgeen het in Italië wil, zal het zelfs in Duitschland weten te eerbiedigen. Wij voorzeker, zoo eindigt het artikel, zouden niet bedreigd worden door een vereenigd Duitschland, hetwelk zijne bondgenootschappelijke organizatie in overeenstemming zou brengen met de neiging naar eenheid, waarvan het beginsel in het tolverbond is neêrgelegd.

— De bladen, die hier en te Weenen verschijnen en van de respektieve goevernementen ingevingen ontvangen, zijn wederom zeer verbolgen en sparen elkander geene beleedigingen.

— Zeventien der op de Iersche kust gelande Napolitaansche politiek-veroordeelden, waaronder baron Poërio zich niet bevindt, zijn in Frankrijk aangekomen, en begeven zich van daar naar Turijn. Bij hunne aan-

komst te Boulogne hief het scheepsvolk een driewerf hoera! voor hen aan.

— Te Aix-le-Chateau, is op half-vasten een kavalkade gehouden, die door den kommissaris van policie was georganizeerd. In het officiëele programma leest men de volgende zinsnede: Verscheidene koddige wagens zullen den optogt volgen en *de oogen van het land liefelijk streelen.*

— Drie regimenten jagers zijn uit Afrika naar Frankrijk terug ontboden om in de rigting van Italië op te rukken. 't Is wel mogelijk dat zij regtstreeks van Algerië naar Rome of Genua zullen gerigt worden. Zij zullen door drie regimenten kavallerie vervangen worden, maar deze zullen hunne paarden in Frankrijk laten en te voet naar de Afrikaansche kolonie marcheren. Daar zal men voor hen Afrikaansche paarden koopen. Overigens is het bepaald dat aan al de regimenten kavallerie een zevende eskadron zal worden toegevoegd.

— De bestelling van vier honderd pond beschuit voor de militaire voeding, waarmede men zich dag en nacht bezig houdt, is met drie duizend pond vermeerderd.

— De berigten uit Piëmont ontvangen, stellen de spanning, die daar heerscht, als toenemende voor; op groote schaal worden de wapeningen voortgezet en het tal vrijwilligers bedraagt reeds tien duizend man.

— Niets is nog bepaald nopens hetgeen de *Opinione* van Turijn gezegd heeft van eene vervanging des heeren de Villamarina als Sardinisch vertegenwoordiger te Parijs, door den heer Massimo d'Azeglio; sommigen beschouwen die vervanging onwaarschijnlijk.

— De uit Konstantinopel dd. 30 Maart ontvangen tijdingen spreken van voortdurende wapeningen in Turkije. Er worden 150,000 man der rezerve onder de wapens geroepen om te Schumla een tweede leger te vormen; doch men heeft de grootste moeite om de rekruten bij een te houden; de meesten dezerteren en in sommige oorden verzet zich de bevolking met geweld tegen die ligting.

ENGELAND.

LONDEN, 10 April. De door lord Palmerston, voor gisteren avond aangekondigde, interpellatiën zijn in het Lagerhuis niet gedaan geworden. Want op het oogenblik dat het hoofd der oppozitie zich daartoe gereed maakte, verzocht de heer Disraeli ze te verdagen, hem de verzekering gevende, dat hij Maandag of Dingsdag verklaringen zou geven nopens Europa's toestand en de buitenlandsche politiek van het goevernement. Lord Palmerston nam daarmede genoegen, zoodat het publiek nog een paar dagen naar die verklaringen zal moeten wachten.

Ook in het Hoogerhuis heeft graaf Malmesbury aangekondigd, dat hij vóór de scheiding der vergadering alle inlichtingen zou geven, die niet met de openbare dienst in strijd zouden zijn.

— Een algemeene korrespondentie zegt uit goede bron te weten, dat er zeer belangrijke en in 't geheel geen geruststellende dépêches Vrijdag jl. aan het *Foreign office* zijn ontvangen. Lord Derby zou onmiddelijk na de ontvangst er van naar Buckingham-palace zijn gegaan, waar hij na met de Koningin een konferentie te hebben gehad, een langdurig gesprek met graaf Malmesbury en de heer Disraeli heeft gehouden, waarbij besloten werd den volgenden dag een kabinetsraad te beleggen, en lord Palmerston te verzoeken zijne motie te verdagen.

Als een gevolg hiervan beschouwt men de beloofde verklaringen van den heer Diraëli in het Lagerhuis en de woorden van lord Malmesbury, in het Hoogerhuis gesproken, die de verklaring behelsden, dat het goevernement der Koningin „al het mogelijke had gedaan om [illegible] Europa te behouden." Aan die woorden wordt algemeen den zin gehecht, en wel ondanks of misschien uithoofde hunner beknoptheid, dat de aangevangen onderhandelingen bepaald zijn mislukt.

— De berigten, hier uit Berlijn ontvangen, betreffende de oorlogzuchtige bewegingen in Oostenrijk, en ook die bij den *Times* uit Weenen ontvangen dépêche, hebben eene groote ongerustheid gebaard, en in de klubs en ter beurze heerscht een wezenlijke paniek.

— De *Globe* meldt in zijne tweede editie: Hoewel wij geene officiële bevestiging ontvingen, bestaat er evenwel alle reden om te gelooven, dat het goevernement heden de mededeeling heeft ontvangen, dat Oostenrijk den oorlog aan Piëmont verklaard heeft.

— Op een tegen Oostenrijk zeer vijandigen toon bespreekt de *Times* den Italiaanschen toestand. Nopens het laatste Sardinische memorandum zegt het blad: „Sardinië zegt in dat blad niets anders dan wat verstandig en gematigd is. Het onderwerpt zich aan de verdragen, welke Oostenrijk met zijne Italiaansche provinciën heeft aangegaan. Die schoone provinciën worden door vreemden geregeerd, verdrukt en geplunderd [?] en de antipathie tusschen deze en de onderworpene bevolkingen is even sterk als op den dag der verovering." Op dien overdreven toon gaat het blad voort en zegt: „Sardinië heeft het regt om zijn bekommering en verdriet over een lijden te ontboezemen, 't welk zijn nationaal gevoel krenkt en zijn rust bedreigt [?]. Het geeft geen anderen raad dan dat die provinciën, welke door geen systeem met het overige keizerrijk kunnen worden zamengesmolten, op een wijze worden geregeerd, die in overeenstemming is met de verschillende geaardheden. Onder ambtenaren, die tot de bevolking behooren, is het mogelijk, dat de natie de Oostenrijksche Regering leert achten.... Hier steunt Oostenrijk op zijne door verdragen erkende regten. Maar het volkenregt, door een tot het uiterste gedrevene wettelijke verdrukking aangewend, legt Oostenrijk ter zijde, zoodra het de door de verdragen bepaalde grenzen overschrijdt. Het geschiedt niet naar het volkenregt, maar tegen alle regt dat Oostenrijk zich aanmatigt, om verscheidene Italiaansche onafhankelijke Staten met legers te vullen en te bezetten, hun zijne politiek opdringt en zijne vorsten immer in staat stelt te regeren, zonder de gevoelens en belangen des volks in 't oog te houden. Alleen Sardinië is konstitutionneel en vrij. Het is steeds het mikpunt van de Keizerlijke ijverzucht, en van absolutistischen argwaan. Het voelt zich belegerd, en dat is inderdaad het geval. Ondanks het volkenregt heeft Oostenrijk, 't welk volgens de verdragen alleen de citadel van Piacenza mag bezetten, daar groote sterkten opgerigt, die geen ander doel kunnen hebben dan om Sardinië te bedreigen, enz." Het gansche artikel lijkt wel door graaf Cavour-zelven gesteld te zijn.

— De *Morning Advertiser* bevat de volgende mededeeling. Als de bron waaruit het die put, geeft het blad een man op, die in den regeringsraad van een neutraal land eene hooge politieke pozitie inneemt en met de meest invloedrijke staatsmannen van Zwitserland, Sardinië en Frankrijk omgaat. Reeds een jaar geleden, zegt die man, stond het plan van Keizer Napoleon vast, om de wapenen tegen Oostenrijk op te vatten; zelfs de bijzonderheden waren geregeld. Met dit doel onderhandelde hij met Zwitserland over den afstand van het Dappendal, dat hem tot een voortreffelijken militairen weg naar noordelijk Italië zouden gediend hebben. Met hetzelfde doel werden de St. Helena-medaljes met kwistige hand in Duitschland verspreid. Ook in Engeland polste Keizer Napoleon reeds sedert geruimen tijd de meening van zekere staatsmannen en trachtte hij te weten te komen, in hoeverre zij hem, door aansluiting aan eene anti-Oostenrijksche koalitie of ten minste door eene neutraliteitsverklaring van Engeland, zouden willen in de hand werken. Al die kuiperijen maakten de achterdocht van het Weener hof gaande, zoodat aan het laatste reeds lang voor de bekende nieuwejaars aanspraak van Napoleon aan den baron v. Hubner, de oogen geopend waren. Daardoor is het te verklaren, dat Oostenrijk, nog voor dat de oorlogzuchtige bedreiging door Europa vernomen werd, zich vasten voet in Duitschland trachtte te verschaffen en bovendien eene Duitsche staatkunde, bij voorbeeld in de Sleeswijk-Holsteinsche quæstie, aannam. Volgens een plan tusschen Frankrijk en Rusland opgemaakt zou de verdeeling van grondgebied in Midden- en Zuid-Europa eene algeheele verandering ondergaan en wel op de volgende wijze:

1°. Het grondgebied van den Koning van Sardinië zou uitgebreid worden door de toevoeging daaraan van Lombardije, Venetie en de zoogenaamde hertogdommen. 2°. Keizer Napoleon zou als vergoeding voor zijne hulp de provincie Savoye en het Sardinische kustland tot Nizza erlangen. 3°. Uit Toskane en den Kerkelijken Staat zou een koningrijk voor prins Napoleon gevormd worden. 4°. Het Koningrijk der beide Siciliën of ten minste Napels, zou aan de familie Murat komen. 5°. Rusland zou Galicie en Posen krijgen. 6°. Pruissen zou door Holstein en Hannover voor Posen schadeloos gesteld worden. 7°. Hongarije zou aan Oostenrijk ontnomen worden en den grootvorst Konstanstijn tot Koning krijgen. 8°. Oostenrijk zou beperkt worden tot zijne Duitsche bondsstaten. — Men ziet dat dit plan niet juist overeenkomt met de bekende kaart van Europa in 1860.

— Baron Brentano, die over Parijs terugkeert en waarschijnlijk nu reeds te Weenen zal zijn aangekomen, brengt geen aangename boodschap te huis. Deze is dezelfde Brentano, van wien verhaald wordt, dat toen hij verscheidene jaren geleden, voor het eerst als Oostenrijksch Financie-agent hier, ter stede kwam en in de City geen geld kon krijgen, uitriep: „Dan zal ik mij tot het Westende wenden." Sedert is hij verscheidene keeren hier geweest en met de aangelegenheden beter bekend geworden. Telken reize moet hij de overtuiging hebben verkregen dat het krediet van den Keizerlijken Staat niet verbeterd is; doch zekerlijk zal hij dit nooit vroeger zoo goed ondervonden hebben dan ditmaal. Hij is met leege handen vertrokken en het gerucht is algemeen verspreid, dat het voorstel der keizerlijke Regering, om niet alleen het tabaksmonopolie te verpanden, maar voor een reeks jaren werkelijk te verkoopen, geen gehoor heeft gevonden. Te Weenen zal men 't niet willen gelooven, maar de kapitalisten zien de mogelijkheid te gemoet dat Lombardije zich van den Oostenrijkschen tabak vrij zal maken en dat alzoo die zaak niet zoo veilig is als ze lijkt. De onderhandelingen zijn, misschien wel niet bepaald, doch tijdelijk onderbroken.

— Uit New-York heeft men tijdingen van 26 Maart. Het besluit van den prezident, om het Kongres niet tot een buitengewone zitting bijeen te roepen, is in een brief van den direkteur-generaal der posterijen officieel bekend gemaakt, waarbij die ambtenaar tevens verklaart, hoe hij, ondanks het gemis van het gewone krediet, in de dienst van zijn departement zal voorzien.

't Zal dus niet eerder dan in December zijn, dat het 36e Kongres der Vereenigde Staten zal gehouden worden.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 10 April. Uit Weenen zijn per telegraaf berigten ontvangen, volgens welke de krijgstoerustingen in Oostenrijk op groote schaal worden voortgezet. Aan het tweede Italiaansche leger zullen de grenadiers-bataljons worden toegevoegd, ook het tweede korps, dat thans te Weenen ligt. Het zal naar Italië oprukken, en door het negende korps, thans in Moravië, vervangen worden. Dat en het achtste korps worden op den voet van oorlog gesteld. Een en ander is een niet zeer verblijdende inleiding van het Kongres, waartegen het meermalen besproken bezwaar der ontwapening van Sardinië, voortdurend een hinderpaal is. 't Is nu misschien niet zonder belang te vernemen, dat toen Engeland aan Oostenrijk de grondslagen van een Kongres voorsloeg, het te gelijkertijd Sardinië's ontwapening beloofde, maar daarvoor van Oostenrijk de terugtrekking zijner troepen van de grenzen eischte. Op dien eisch heeft Oostenrijk niet geantwoord, terwijl Engeland zijnerzijds het Turijnsche kabinet tot ontwapening niet kon overhalen.

— De *Neue Pr. Ztg.* verwacht geen vrede, en hoopt niets van het kongres. Min of meer zijn alle bladen van dat gevoelen. Zoo schrijft, onder anderen, de *National Zeitung*: „Na de overeenstemmende en gegronde berigten die ons toekomen, zal de Keizer der Franschen met 1° Junij 600,000 man op de been hebben. Van deze zijn 150,000 voor Italië en de andere voor mogelijke gebeurtenissen bestemd. Zulke inspanningen verraden niets minder dan vredelievende inzigten, en zoo het uitbreken des oorlogs tot nu toe nog niet verschoven is, zoo volgt daaruit slechts, dat Frankrijk wel voor een Italiaanschen, maar niet voor een Duitschen oorlog slagvaardig was, en het daarom gaarne vooreerst den oorlog binnen de Italiaansche grenzen zou beperken. De toestand is overigens zoo ernstig, dat de Duitsche Regeringen thans meer dan immer behoefte aan eenheid hebben. Zoo zij reeds voor het Kongres de handen in een sloegen, en Pruissen en Oostenrijk daarop een [illegible] zinde houding aannamen, zoo zal deze indruk ook op de andere mogendheden niet in gebreke blijven, en alligt Lodewijk Napoleon [illegible] stellen. En wordt dat [illegible] bereikt, [illegible] zekerheid kunnen zeggen dat Napoleon onvoorwaardelijk den oorlog wil."

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 11 April.

ONDERTROUWD (7 April): L. Holsboer, van Arnhem, met G. van den Heuvel.

GETROUWD (7 April): D. L. C. van Blommestein met C. B. de Man.

BEVALLEN (6 April): G. J. Colder, geb. van der Pluym, D. — (7 April): M. G. M. W. Westerwoudt, geb. Haskman van den Bergh, D. — (8 April): J. E. Goudman, geb. Philips, D. - C. M. A. van Ingen, geb. Plieger, D. - A. J. M. S. Brands, geb. de Vos, D.

OVERLEDEN (4 April): G. H. Kruseman Aretz, 44 j. — (5 April): A. van den Broek, geq. Kemper, 68 j. — (6 April): H. Hoebé, 2 j. - H. Verny, 4 j.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

PARIJS, 9 April. Rente kont. 4½ pc. 95.10, op Maart 3 pc. 67.10; Credit mobilier 556; Fr. Oost. Spoorw. [illegible] 4½ pc. —; 3 pc. 40¼; Rom. Leening [illegible]

MADRID, 8 April. Spanje 3 pc. 42 —; 1½ pc. 31.10.

LONDEN, 9 April. Cons. 94⅝; Braz. 5 pc. ——; 3 pc. Mexiko 20¾; 4½ pc. Peru 91½; 3 pc. id. 71½; 4½ pc. id. doll. bonds 81½; Grenada uitgest. 5¼; id. werkelijke 19½; 5 pc. Venezuela 42½; 2¼ pc. id. 17; 3 pc. Port. 45¼; 3 pc. Spanje 45; 1½ pc. id. 29¾; Coupons 4½; Amortiz. 8½; 4½ pc. Russen 99½; 5 pc. id. 110; 2½ pc. Holland [illegible]; 4 pc. id. 99¾; Illinois Shares 61; id. 7 pc. Oblig. 79; Sardinië 80; Ecuador 17.

WEENEN, 9 April. Met. 5 pc. 71.10; Nat. 75 [illegible] Aktiën 846; Noord-Bahn akt. 161; Credit [illegible] Spoorw. akt. 283; Lomb. Venetiaans. [illegible] Wissel op Londen 3/m. 11.25; Goud [illegible]

BERLIJN, 9 April. Metalliek [illegible] Stiegl. 5de serie 101½; 6de [illegible] Rusland 5 pc. 100⅜; Pruiss. Staats. 4½ pc. 99; Wissel op Londen 2/m. 6 th. 19⅜, Parijs 79⅝, Hamburg 152, Amst. 141⅞, Weenen 86, Petersburg 93⅝; Diskonto 4.

HAMBURG, 9 April. Mexikanen 4½, Spanje 3 pc. 37¾; 1½ pc. 28¼, Rusland 5 pc. 104, 4½ pc. —, Vereinsbank 97¾, Noord-Duits. bank 80, Wissel op Londen 3/m. 13.01⅝, Amsterd. 36.05, Diskonto 1¾.

FRANKFORT, 9 April. Metalliek 5 pc. 50, Nation. 61¾.

Spanje 3 pc. 30¾, 1½ pc. 36¾; Wissel op Londen 116⅞, Weenen 0 ... Parijs ... Amsterd. —, Diskonto 3⅛.

Wisselkoers.

Amsterdam	f 35¾	2/m. Livorno	f 39
"	56⅞	" Napels	78
2/m. Bordeaux	56⅜	3/m. Petersburg	173
"	35⅜	6/w. Weenen	104
3/m. Madrid	239	" Augsburg	99
" Cadix	241	" Frankfort	99½
" Sevilië	238	2/m. Hamburg	35⅛
" Bilbao	238	Zigt	35⅜
" Lissabon	40¼	2/m. Londen	11.65
" Porto	40⅛	Zigt	11.70
2/m. Genua	45⅜	Rotterdam	¼

Prijs-Courant der Effekten.

	9 April	4½ u.	gebl.
Amsterdam, Thesaurie 5 pCt.		"	
Nederl. Bank 4 "			
Nederland, Werkel. Schuld 2½ pCt.	62⅞	63¼	62⅞
Dito dito 3 "	75⅞	76	75⅞
Dito Dito 4 "	97	97⅛	97
Amortisatie-Syndikaat 3½ "		"	
Aand. Handel-Maatsch.	140¾	141	140¾
Oost-Ind. Leening 4 "		"	
Aand. Holl. Spoorweg		"	
Leening idem 4½ "		"	
Aand. Rhijnspoorweg	100	"	
Maatsch. van Weld.		"	
Belgie, Cert. Adm. B. Bk. 2½ "		"	
Dito *Rothschild* 2½ "	51	"	
Frankrijk, Certifikaten 3 "	63	"	
Spanje, Obligatiën 1½ "	29⅞	29⅝	29⅞
Dito dito 3 "	43⅞	"	
Binnenl. Schuld 3 "	39¾	39⅝	39⅝
Amortisable Schuld		"	
Passive		"	
Baritzen Coupon		"	
Crediet Instel. bij *Prost & C°.*		"	
Portugal, Obligatiën 3 "	43⅞	44	44
Dito 1856 3 "	43⅞	43¾	43⅞
Dito Uitgestelde		"	
Rusland, bij *Hope en C°.* 5 "	102¾	103⅜	102⅞
Dito bij idem 1828/1829 5 "	101½	101⅞	101⅞
Cert. bij idem 1831/1833 5 "		"	
Dito bij idem 1840 4 "		"	
Dito bij *Stieglitz* 4 "		"	
Dito Inscript. 5 "		"	
Dito Geldleening 4½ "		"	
Dito Obligatiën 5 "	99¾	100	99⅞
Dito Adm. te Hamburg 5 "		"	
Dito dito te Londen 5 "		"	
Dito dito dito 4½ "		"	
Inschrijv. in Assignatiën 6 "	366	"	
[illegible]		"	
[illegible]		"	
Polen, [illegible] 500		"	
Obligatiën 4 pCt.		"	
Pruissen, Oblig. 4½ "		"	
Aandeelen 1854 3½ "		"	
Oostenrijk, Oblig. bij *Goll en C°.* 5 "		"	
Dito dito 4 "	51¾	52	
Dito Metalliek 5 "	57¼	57⅜	57⅜
Dito Rente, Amsterdam 5 "	70¾	71¼	70¾
Dito Nationale 1854 5 "	60⅞	61⅛	60⅞
Dito dito 2½ "	30⅜	31	30½
Weener Bankaktiën f	868	872	
Dito Aand. fl. 250, 1838 "			
Dito dito " 250, 1854 4 pCt.	282	284	
Beijeren, Spoorweg Aandeelen		"	
Napels, Cert. bij *L en B.* 5 "		"	
Dito bij *Rotschild* 5 "		"	
Denemarken, Obl. te Lond. 5 "		"	
Dito 3 "		"	
Brdz. Geldl. 1824 v. £ 100 5 "		"	
Dito 1839 van £ 100 5 "		"	
Dito 1843, " 100 5 "		"	
Dito 1852 4½ "		"	
Dito 1858 4½ "		"	
Sardinie 5 "		"	
Peru, Geldl. 1854 4½ "		"	
Dito te Parijs		"	
Ecuador, Oblig. 1855 1 "	15⅞	16⅜	
Venezuela, dito 6pCt. thans 5 "		"	
Dito Uitgestelde 2½ "		"	
Grenada, Obligatiën 3½ "	17¼	17⁷⁄₁₆	
Dito Uitgestelde	5⅜	"	
Mexiko, dito 3 "	19¼	"	
Nrd-Amer. Pbl. *Hope en C.*, Lr. A "	94⅝	94½	
Dito dito Lr. B "	97		
Dito bij *Rothschild* 6 pCt.		"	
Amerik. Bank-Aktiën		"	
Illinois Spoorw. Aandeelen		"	
Dito Oblig. Constr. Bons. 7 pCt.	81	81¼	
Louisiana 5 "		"	
Griekenl. Obl. Geldl. 1825 5 "			

Handel-Maatschappij kontant —, dito Leening 1858 4 pCt. —; Russische Spoorweg doorgef. 232½, 33; Hypotheek 4½ pCt. —; Fr.-Oost. Spoorw.-Oblig. bij Hope 3 pCt. —.

Op heden deden de 2½ pCt. lager afkomende Duitsche koersen ook hier de markt zeer achteruitgaan. Vooral waren de Oostenrijksche zeer gedrukt.

Koers van het Geld: Beleening 3 pCt., Prolongatie 3 pCt., Diskonto 3 pCt.

Handelsberigten.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 11 April.

Tarwe in konsumtien: 160/2 n. Geldersche f 248; 135 a j. with. Poolsche f 338.

Rogge vast: 118 a gebroeide Donau f 150, 125 a Pruissis. f 190; 125 a dito f 190.

ROTTERDAM, 8 April. Tarwe: 164/2 a Bovenlandsche Ris f 260.

SCHIEDAM, 9 April. Moutwijn f 14,50; Jenever f 20,—; Amst. Proef f 21,25 per Ned. vat zonder fust, zonder de belasting. Spoeling f 1,— per ketel.

Scheepstijdingen.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 10 April. Kruymel, Baron Fortsner van Dambenoy, Cheribon.

HELVOET, 10 April. Heymeriks, Staatsraad van der Houven, Tjilatjap.

BROUWERSHAVEN, 9 April. Ouwehand, Krimpen aan de Lek, Batavia n. Rott.

BATAVIA, 23 Febr. Breaning, Stad Gouda, Delcliefr, Jacoba Cornelia Clasina, van Hemert, de Zwaan, en de Boer, Henriëtte en Geertruida, alle 4 Amst.

UITGEZEILD:

TEXEL, 10 April. Jonge Paul (st.), Stettin.
HELVOET, 10 April. Rotterdam (st.), Cardiff.
BATAVIA, 23 Febr. Keuzekamp, Twee Gezusters, Rott.

Rivier-Vaart.

AMSTERDAM, 11 April, in lading naar:

Mainz.	F. M. Kirsch, Mainz N°. 19.
Maastricht.	P. de Bruyn, Niets Zonder Gods Zegen.
Keulen.	A. Weingartz, Cöln N°. 15.
Coblenz.	A. Deinum, Stad Amsterdam.
Keulen.	M. Greeve, Cöln N°. 5.
Mannheim.	C. Neff, Ocean.
Dusseldorp.	E. v. Stuivenberg, Niederrhein N°. 6.
Wezel en Ruhrort.	J. H. Hassel, Æolus.
Frankfort.	A. Joosten, Francfort N°. 22.
Urdingen.	J. Dombeek, Wilhelmina.
Duisburg.	R. van Balgoy, Vrouw Agnes.
Ludwigh., Heilbron en Mannh.	G. Verhuven, Karl von Rotteck.
Wezel.	A. Balk, Alma.
Neus.	H. Stapel, Jonge Gesina Wilhelmina.

AMSTERDAM, 11 April, vertrokken naar:

Ludwigsh. en Manheim. J. Egberts, Matthieu Wenmakers.

Rijnhoogte ARNHEM, 9 April 15 p. 1 duim.
KEULEN, 10 " 7 vt. 6 "

Advertentiën.

(1256) Heden overleed, tot onze diepe droefheid, ons veel geliefd Dochtertje ANNA HENRICA MARIA HELENA, in den jeugdigen leeftijd van ruim negen maanden.

OLDENZAAL, 9 April 1859.

E. C. T. KISTEMAKER.
A. A. KISTEMAKER,
VAN BASTEN BATENBURG.

Iemand het recepteeren kundig, van de R. K. Godsdienst, biedt zich aan als ***Apothekers-Bediende***, liefst in eene plaats, alwaar door klinische scholen gelegenheid bestaat zich verder te bekwamen. Adres met *franco* brieven, onder lett. P, bij den Boekhandelaar C. L. VAN LANGENHUYSEN, Singel, hoek Beulingstraat, te Amsterdam. (1251)

De Zalf en Pillen van Holloway zijn zonder weerga in gevallen van zinkingen. L...... M..., te Monnikendam, was sedert 4 jaren onophoudelijk aan zinkingen onderhevig, welke zoo zeer hadden toegenomen, dat hij vier of vijf maanden lang genoodzaakt was het bed te houden, en de geneesheeren verklaarden hem rond uit dat hij niet moest verwachten ooit weder wel te worden. Hij zag dus van elk ander middel af, en begon de zalf en pillen van Holloway te gebruiken. Deze veroorzaakten eene zoo groote verandering in zijn gestel, dat hij spoedig zijne gewone bezigheden kon hervatten, en nog eenigen tijd daarmede voortgegaan zijnde, herstelde hij tot verwondering van een elk geheel en al.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt:

Doosjes Pillen à f 0.80, f 1.85, f 3.00, f 6.75, f 13.50, f 20.50.

Potjes Zalf à f 0.80, f 1.85, f 3.00, f 7.05, f 13.85, f 22.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij de Heeren ADAMA, Apothekers, Utrechtschestraat, Y N°. 251 en Nieuwendijk, L N°. 78, als Depôthouders te *Amsterdam*, bij L. J. GROOTENDORST, depôthouder te *Utrecht*, G. VERHAART, depôthouder te *Prinsland* en bij STRAATMAN, hoofd-depôthouder te *'s Bosch*, alsmede te *Londen* Strand 244 *Holloway's-Etablishment.* (1213)

STOOMBOOTDIENST
TUSSCHEN
ROTTERDAM, MIDDELBURG,
en daar tusschen gelegen plaatsen.

APRIL 1859.

Van *Rotterdam.*			u.	m.	Van *Middelburg.*			u.	m.
Dingsd.	12,	's midd.	12	—	Dingsd.	12,	"	8	—
Woensd.	13,	's morg.	6	—	Dond.	14,	"	9	30
Vrijdag	15,	"	6	—	Vrijdag	15,	"	10	30
Zaturd.	16,	"	7	—	Zaturd.	16,	"	11	—
Zondag	17,	"	8	—	Zondag	17,	"	11	30
Maand.	18,	"	9	30	Maand.	18,	's midd.	12	—
Dingsd.	19,	"	10	15	Dingsd.	19,	"	12	—
Woensd.	20,	"	10	15	Dond.	21,	's morg.	6	—
Vrijdag	22,	"	10	15	Vrijdag	22,	"	6	—
Zaturd.	23,	"	10	15	Zaturd.	23,	"	6	—
Zondag	24,	"	10	15	Zondag	24,	"	6	—
Maand.	25,	's midd.	12	—	Maand.	25,	"	6	—
Dingsd.	26,	"	12	—	Dingsd.	26,	"	6	30
Woensd.	27,	"	12	—	Dond.	28,	"	8	30
Vrijdag	29,	's morg.	6	—	Vrijdag	29,	"	9	30
Zaturd.	30,	"	6	—	Zaturd.	30,	"	10	—

In correspondentie met DILIGENCEDIENSTEN tusschen Middelburg en Vlissingen, Zierikzee en het veer te Zijpe, Goes en het Katsche veer.

De goederen kunnen tot één uur vóór de afvaart bezorgd worden, later aangebragt blijven dezelve tot de volgende reis liggen. (1209)

Boekhandel van N. J. VERHOEFF te Rotterdam.

Als Geschenken of Prijzen in Kerk, School en Huis worden bijzonder aanbevolen de volgende werkjes:

Geschenk aan de Jeugd, op den schoonsten dag haars levens, den dag der Eerste H. Communie, 5e druk. Prijs 15 Cents.

Eenige weinige der vele redenen, welke eenen Roomsch-Katholijke voor immer aan zijn geloof moeten hechten, 5e druk. Prijs 15 Cents.

De Engelachtige deugd der zuiverheid, door C. ARVISENET, Kanunnik, uit het Fransch door H. VAN LUENEN (thans) Pastoor te Amsterdam. Prijs 35 Cents.

Gedichtjes voor Katholieke Scholen en Huisgezinnen, door J. WATERREUS. Prijs 25 Cents.

Het Leven van onzen Heer Jesus Christus, door J. P. SIEBERT. Prijs 70 Cents.

Epistelen en Evangeliën, zoo als dezelve door het geheele jaar onder de H. Mis gelezen worden, vertaald door J. STAFFORD, R. K. Pastoor te Haarlem, op nieuw nagezien, verbeterd en vermeerderd door B. HOFMAN, R. K. Pastoor te Amsterdam, f 1,50. (1252)

Boekhandel van N. J. VERHOEFF te Rotterdam.

De Goede Week. Gebeden, die door de H. Kerk gedurende dien tijd gedaan worden, benevens de gebeden der H. Mis, beginnende met Palmzondag en eindigende met beloken Paschen. Prijs in linnen band 60 Cents. (1253)

Bij den Boekhandel C. L. VAN LANGENHUYSEN is van de pers gekomen:

JESUS, VOOR PILATUS,
gevolgd van de Afdoening van 't Kruis.
OUD-CHRISTELIJKE LEGENDEN.
Vertaald door
JOS. A. ALBERDINGK THIJM.

Prijs 12½ Cts.

Van Ve tot de XVIe Eeuw waren deze roerende overleveringen onder de geloovigen zeer verspreid en geliefd. Bij het herleven van den kath. geest, ook in het niet volstrekt ter zaligheid noodzakelijke, mogen zij onzen tijdgenooten welkom zijn.

Mede verkrijgbaar:

Kruisliederen, een vijftal dichtstukken van Adrianus Poirters, Pr. van de Societeit der Jezuïeten, op nieuw uitgegeven door J. A. A. Thijm . . . f 0.20

Hartebreker. Kruislied . . . f 0.05

Ecce Homo . . . f 0.05

De Kruisberg . . . f 0.05

Dienst van de Goede Week en van de Paaschweek, Hollandsch en Latijn, volgens den missaal en den brevier van Rome, en de psalmen overgezien en verbeterd volgens de overzetting van F. W. Smits, Minderbroeder. Met overdenkingen op de Evangeliën van die twee weken, en met onderrigtingen op de mysteriën en ceremoniën derzelve. In lederen band f 1.25

Amsterdam, bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.

Bijvoegsel van DE TIJD, Noord-Hollandsche Courant van 12 April 1859.

PROVINCIAAL GEREGTSHOF IN ZUID-HOLLAND.

Zaak van C. A. GUNKEL,

beschuldigd van vergiftiging.

Zitting van Zaturdag, 9 April.

Eene, kan het zijn, nog grootere menigte dan de vorige dagen vervult de zaal en zelfs den gang van het hof.

De Voorzitter geeft thans het woord aan den verdediger des besch., Mr. D. Léon.

De heer Mr. D. Léon vangt zijne rede aldus aan: „Toen zich, omstreeks drie maanden geleden, binnen deze rezidentie als met de snelheid des bliksems het berigt verspreidde van de ontzettende misdaad, waarvoor deze hoogst bejaarde beschuldigde thans voor uwe vierschaar te regt staat, was er, te midden van de vele liefdelooze beoordeelingen en veroordeelingen waartoe het gebeurde ten zijnen aanzien toen en later zoo ruimschoots aanleiding gaf, één hoofddenkbeeld, dat bij mij, en voorzeker ook bij velen met mij, op den voorgrond stond. Dit hoofddenkbeeld, hetwelk mij tot dusverre is bijgebleven, was, dat hoe afschuwelijk de geïmputeerde daad op zich zelve en in het afgetrokkene ook wezen mogt, zij echter den nadenkenden mensch overvloedige stof geeft tot overweging, nu de besch. bij de volvoering daarvan, na een vroeger geheel onbesproken, werkzaam, hoogst nuttig, ja eervol en luisterrijk leven, den ouderdom van 84 jaren had bereikt. Het gebeurde toch moest in die omstandigheden bij ieder weldenkende een zeer pijnlijken indruk verwekken, daar het een nieuw en treffend bewijs oplevert van de ontegenzeggelijke waarheid, dat niemand, hoe verheven ook de schakel zij, waarop hij in de keten der maatschappelijke zamenleving geplaatst is, en hoe hij ook in jaren moge gevorderd zijn, zekerheid heeft omtrent hetgeen nog vóór zijn dood met hem zal kunnen gebeuren of hetgeen nog van hem zal kunnen worden. Met het oog vooral op de broosheid van het menschelijk verstand, de verleiding, verzoeking, gevaren en zwakheden, waaraan de mensch tot aan het graf is blootgesteld, heeft dan ook de wijste der koningen gezegd: „de dag des doods (wel te verstaan na een goed volbragt leven) is voor den mensch oneindig gelukkiger dan de dag der geboorte."

„Dat weinige, E. G. A. HH.! zal, naar ik mij durf vleijen, voldoende zijn, om ook bij de minder nadenkenden, hetzij al dan niet hier tegenwoordig, onze overtuiging over te brengen, dat de man, die gebukt onder den last van eene zoo kapitale beschuldiging hier voor u te regt staat, en na een even werkzaam als nuttig en eervol afgelegde loopbaan, op den rand des grafs tot den diepsten bodem van menschelijke ellende is gebragt, in ieder geval, en hoedanig ook de morele en juridieke waardering zijner daad moge wezen, op zijn standpunt en vooral met het oog op zijne vergevorderde jaren, veel meer is te beklagen, dan te verachten."

Thans, treedt pleiter, in eene beknopte ontwikkeling van den levensloop van den besch., die de strekking heeft om zijne bovengemelde woorden te regtvaardigen: „dat leven was geheel onbesproken, werkzaam, hoogst nuttig, eervol en luisterrijk." Die loopbaan, den 11 Maart 1790 en dus op 15jarigen leeftijd aangevangen, eindigt in het najaar van 1832, toen de luit. gen. v. Gunkel zijn eervol ontslag uit de dienst verkreeg en het pensioen, aan dezen zijnen rang verbonden.

„Zoo heb ik dan — zegt pleiter — in breede trekken het openbaar leven voor u geschetst van den man, die gedurende veertig jaren den lande met talent, ijver en naauwgezetheid heeft gediend, die in de belangrijke staatkundige gebeurtenissen van vroeger dagen, den naam van Nederlander bij den vreemdeling in achting heeft doen stijgen, die op het veld van eer den dood zoo dikwerf onverschrokken onder de oogen heeft gezien, die zonder gunst of protectie, alleen door volharding, [illegible] en rustelooze vlijt, de ladder van sport tot sport is opgeklommen, en in de militaire hierarchie de hoogte heeft bereikt, waarop hij, na het verkrijgen van eene welverdiende rust, sedert het derde eener eeuw stond, een man eindelijk, in wien door de Hooge Regering zooveel vertrouwen is gesteld, dat zij hem de vorming en de leiding van de bloem der Nederlandsche jongelingschap, voor de hooge militaire betrekkingen bestemd, heeft toevertrouwd, de opdragt van welke taak niet alleen op zich-zelve reeds de prezumtie oplevert van 's mans erkende en veelzijdige militaire talenten, maar tevens van een in alle opzigten onbesproken handel en wandel als privaat persoon. Diezelfde man — ik zou bijna vragen: kan het mogelijk zijn? — moet zich nu verdedigen op de beschuldiging van eene misdaad, die op zijn standpunt en op zijne jaren, bijna zonder voorbeeld is in de geschiedrollen van de lijfstraffelijke regtspleging."

Die schitterende militaire loopbaan — gaat pleiter voort — heeft ook zijne schaduwzijde gehad. De vele teleurstellingen en miskenningen, die hij daarin ondervond en hem tot het nemen van zijn ontslag hebben genoopt, maar vooral ook de grievende smart, die zijn vaderhart trof, toen in 1829 zijn eenig kind, zijn veelbelovende zoon op veertienjarigen leeftijd noodlottig verdronk, hebben melancholische en nadeelige indrukken bij hem te weeg gebragt. Sedert dien tijd inzonderheid kende de beschuldigde geene levensvreugde meer en was hij in den regel treurig, afgetrokken, en somber, tenzij hij geduldige hoorders vond, die hij over den oorlog en de groote armée kon onderhouden. Zooals uit den aard der zaak volgt, is die treurige en melancholische gemoedsgesteldheid met het klimmen der jaren op verre na niet verbeterd. Van daar het *taedium vitae* en de zucht tot zelfmoord, bij den besch. aanwezig. Afgescheiden van die melancholische gemoedsstemming die *a fortiori* op ver gevorderden ouderdom het bewustzijn kan storen, eene duistere, onvolkomene en soms verkeerde voorstelling der omringende zaken kan te weeg brengen, en die mitsdien op zijne daden invloed heeft kunnen uitoefenen, is het bezwaarlijk te ontkennen, dat de ouderdom en inzonderheid de hooge ouderdom, veelal, zoo niet geheel, dan toch gedeeltelijk den vrijen wil en bijgevolg de toerekenbaarheid uitsluit. Vrij algemeen is men het ook eens, dat de mensch in ver gevorderde jaren tot den staat van kindschheid terugkeert, of dat minstens de ouderdom den middenstaat of overgang daarstelt tusschen de kindschheid en het geregeld denken, aan de overige leeftijden eigen. Dikwerf hebben dan ook zeer oude lieden eene idée fixe of eene monomanie, dat is een toestand, waarin de mensch, die overigens is in het bezit van zijne verstandelijke vermogens, op één punt het gebruik daarvan mist. Zoo laat het zich verklaren, dat de besch., aanvankelijk geneigd tot zelfmoord, en later daarvan teruggekomen, er in zijne gemoedsstemming, voor de eerste getuige, Louise Esbra, een plegtanker van heil inzag, haar door den dood van de zorgen, verdrietelijkheden en moeijelijkheden te ontheffen. Dat overigens de hooge ouderdom een zoodanigen invloed uitoefent op de ziels- en geestvermogens van den mensch, dat hij in den regel tot den staat van kindschheid terugkeert, waardoor de toerekenbaarheid voor daden geheel of gedeeltelijk wordt uitgesloten, bevestigt pleiter door zich te beroepen op de geachtste schrijvers over het strafregt in het algemeen en de geregtelijke geneeskunde in het bijzonder, als Feuerbach, von Siebold, Moll, Muller, Canstalt, Guislain en van Deinse. Het Romeinsche regt en zijne kommentatoren zagen in een ver gevorderden ouderdom op zich-zelf reeds of eene uitsluiting der toerekenbaarheid, of in ieder geval eene reden van verschooning.

Ook de Code Pénal van 1791 zag in den ouderdom eene reden van verschooning, vermits dat wetboek aan den ouderdom het regt gaf de straf te doen ophouden en geen straf hooger dan 5 jaren gevangenisstraf kon worden uitgesproken, indien de besch. 75 jaren had bereikt. Had hij den 80jarigen leeftijd bereikt, dan wordt hij geheel in vrijheid gesteld. Ook in onze hedendaagsche wetgeving, zet pl. uiteen, straalt het beginsel door, dat de mensch, op vergevorderden leeftijd niet meer verondersteld wordt genoegzame intellectuele vermogens te bezitten om in administratie of andere betrekkingen naar behooren werkzaam te zijn. Intusschen! erkent pl. gaarne, dat ondanks al hetgeen voorafgaat en de wetenschap leert, de ouderdom, ja zelfs de hooge, met het oog op ons geschreven regt, niet *per se* de toerekenbaarheid uitsluit. Het *jus in causa positum* zal dus ten deze zijne toepassing moeten vinden; de regter zal ook in deze zaak uit de feiten en omstandigheden moeten opmaken, in hoeverre die ouderdom hier kan geacht worden de verantwoordelijkheid voor de strafwet te hebben doen ophouden. Tot dat einde behandelt pl. 1° de omstandigheden, die de misdaad zijn voorafgegaan, waartoe hij brengt *a.* de ligthoofdigheid, de duizeligheid des besch., *b.* den ampelen brief aan den gen. maj. Scheltus, *c.* een brief op 18 Jan. 1858 door den besch. aan Z. K. H. prins Frederik gerigt, en dien pl. in afschrift voor copie conform door den sekretaris van den Prins, den heer Ottenfo onderteekend, met den daartoe van wege Z. K. H. aan pl. gerigten brief overlegt (hieruit blijkt, dat pl. in art. 311 strav. een beletsel vond den Prins als getuige te doen hooren, dat pl. aan Z. K. H. bij missive eerbiedig afschrift van dien brief verzocht, door of van wege den Prins gecontrasigneerd en dat aan dit verzoek door den Prins met heuschheid is voldaan), *d.* het uitsnijden of uitscheuren der plaatjes of prenten uit illustratiën, nu ongeveer vier jaren geleden in de *Witte Societeit.* De geringe waarde van het ontvreemde, in verband met den stand en de fortuin van den besch., verbiedt hier aan een opzettelijken diefstal, *animus furandi* en *compos mentis* begaan, te denken, en *e* het kadeau door den besch. in het begin van den afgeloopen zomer aan zijne beide nichten de jufvrouwen Huygens met zooveel ophef geschonken. Die bespottelijke portretten — men lette hierop wel — zijn afkomstig van een man die in der tijd het teekenen had geleerd en het in zijne militaire loopbaan zoo dikwijls in praktijk heeft moeten brengen. Nog een enkel woord spreekt hij over de judiciële contenance van den besch. na het plegen der daad en na zijne arrestatie. Hij ontkent tijdens het ontdekken der misdaad en bij het bestaan van vermoedens alle schuldpligtigheid, doch erkent tevens uit eigen beweging arsenicum te hebben gekocht. Is dit niet eene *contradictio in terminis*? De minst verwikkelde toch ziet in het bloot bezit van vergif reeds eene belangrijke aanwijzing van schuld. Ook de houding van den beschuldigde ten burele van het kommissariaat van policie. Het zal ten dezen aanzien voldoende zijn in herinnering te brengen de verklaring van den inspekteur van policie den heer van Kempen, waaruit blijkt, dat de besch. destijds, ja nu en dan eenige jammerkreten heeft geuit, maar overigens wederom in dezen zijn toestand veel heeft gesproken over zijn vroegere loopbaan, ondervinding en veldtogten. Ten blijke dat het voldoende is gebleken, dat bij den beschuldigde bestond de zucht tot zelfmoord van zijne eerste bekentenis af op 10 Jan. en verder gedurende den loop der gansche procedure, [illegible]ke, dat de besch. het arsenicum heeft gekocht met het doel om een zelfmoord te plegen, met speciale vermelding, dat hij op zekeren dag te Scheveningen op het punt stond dien zelfmoord te volvoeren, — dat hij tot dat einde een gedeelte van het arsenicum eerst in theelood en vervolgens in papier gewikkeld, in zijn broekzak droeg, — en dat de beschuldigde reeds op 3 Junij in het bezit van arsenicum is geweest, terwijl het gebruik daarvan ten nadeele van anderen (gesteld, dat het regtens als bewezen kan worden aangenomen, dat de besch. arsenicum in de jenever heeft gedaan) eerst op 27 Julij heeft plaats gehad, en dat ditzelfde *taedium vitae*, bij den besch. aanwezig, ook gebleken is uit de verklaring van mej. L. Esbra, die op de vraag of de generaal haar wel eens heeft gezegd, dat hij zijn leven moede was, geantwoord heeft: „dat hij er wel eens van gesproken heeft, om zich voor den kop te schieten, omdat hij meende in zijn militaire loopbaan miskend te zijn geworden." Na een beroep op verschillende schrijvers doet Pleiter uitkomen, dat hij meent tot genoegzame klaarheid te hebben gebragt, dat, hetzij men let op de eigendommelijke gevolgen van den ouderdom, hetzij op sommige feiten, die de misdaad zijn voorafgegaan of hebben achtervolgd, [illegible] lijk op de omstandigheid, dat vooral in de laatste tijden bij den beschuldigde eene neiging tot zelfmoord aanwezig was, daaruit in ieder geval genoegzaam blijkt, dat de besch. tijdens het plegen der daad niet geheel en al *compos mentes* was en mitsdien, die daad hem niet [illegible] de strafwet kan doen verantwoordelijk [illegible] gelijk bij den besch. neiging tot zelfmoord [illegible] volgens de lessen der wetenschap, wel degelijk een ziekelijken toestand der hersenen, of zoo als Chaveau zich uitdrukt, *une lésion* [illegible] *de l'intelligence* aanwezig was. [illegible]

Wat betreft het beweren van den proc. gen. ook in de akte van beschuldiging vervat, als zoude in het geldelijk belang gelijk in zoovele gevallen wederom hier de sleutel der misdaad te vinden zijn, antwoordt pl. vooreerst, dat dit geldelijk belang, aangenomen dat het bestond, oneindig minder zou kunnen afdoen, nu reeds aan eene andere bekende oorzaak, namelijk de neiging tot zelfmoord en de daaruit voortvloeijende zucht tot vernieling ook bij anderen, het plegen van dit feit kan worden toegeschreven. Maar deze overweging doet pl. schromen in den onderzoek te treden van hetgeen het geldelijk belang betreft, en in het breede te betoogen, dat de financiele toestand van den besch. hem niet tot de misdaad kan hebben aangespoord en geenzins in een overwegend geldelijk belang de drijfveer moet worden gezocht, die den besch. tot het plegen van het geïncrimineerde feit heeft gebragt. Mogt het Hof zich met dit gevoelen vereenigen dan zal daaruit reeds volgen, dat de besch. ter zake van de hem ten laste gelegde misdaad behoort te worden vrijgesproken.

Hier verzoekt de verdediger, blijkbaar vermoeid, een korte pauze, en wordt daarop de teregtzitting door den Voorzitter voor een half uur geschorst. [illegible]

Na die pause hervat de verdediger [illegible]

„Wanneer het hof niet van de meening mogt zijn, dat de omstandigheden, waarover pl. heeft uitgeweid, een schadelijken en noodlottigen invloed hebben uitgeoefend op den vrijen wil van den besch., waardoor regtens zijne verantwoordelijkheid voor de strafwet komt te vervallen, dan nog doet zich in regten de vraag voor of nu, daar de besch. het oogmerk heeft gehad om de eerste get. te treffen, maar daarvan in eventu haar broeder het slagtoffer is geworden, de doodstraf, [illegible] de daaropvolgende straf, de *poena mortis* [illegible] moeten worden toegepast. Dit punt [illegible] toetse brengende, dat berust op art. [illegible] wet van 29 Junij 1854, merkt pl. op [illegible] het slot der Akte van Beschuldiging de besch. is te regt gesteld ter zake van vergiftiging zonder in een onderzoek te treden van de vraag of dat slot inzonderheid in deze zaak, in overeenstemming is met art. 144 van het Wetb. van strafvord., dan wel of de Akte van Beschuldiging had moeten besloten worden met eene be-

paarde, feitelijke vermelding van de misdaad, kan pl. zich met de aldaar voorkomende regtskundige qualificatie vereenigen, in zooverre daarbij met het oog op het ligchaam der akte, niet iedere daad van of poging tot vergiftiging als eene op zich zelve staande misdaad is aangeduid of gekwalificeerd, omdat het hier geldt eene *delictum continuum*. Dit *delictum continuum* bestaat uit vier onderdeelen, als *a* den toeleg tot vergiftiging op 27 Julij met de jenever, *b* dien met de soep, eenige weken later, *c* dien in November jl., met betrekking tot de worst, waarvan Mejufvr. Staereling en haar zoontje ziek zouden zijn geworden, en *d* de vergiftiging, waarvan J. H. Esbra het slagtoffer is geworden. Wat de drie eerste gevallen betreft, zij zijn naar de eischen van het regt niet voldingend bewezen; nu niemand in die gevallen het leven heeft verloren, ontbreekt het *corpus delicti*. Pl. staaft zich hier op de getuigenissen van *Carnot*, ad art. 301 C. P. noot 7 en van *Berzelius*, Leerboek der Scheikunde bl. 35. De bekentenissen van den besch. kunnen ten opzigte van deze drie gevallen geen wettig bewijs opleveren, omdat zij of [illegible] door den besch. zijn gelogenstraft, of niet *aliunde* genoegzaam zijn gestaafd. Daar al waren deze drie onderdeelen regtens bewezen, zoo zouden zij nog niet vallen onder het bereik der strafwet, omdat art. 301 C. P. ook vordert, dat de toegediende zelfstandigheid den dood ten gevolge moet kunnen hebben, en dit [illegible] deze drie gevallen niet kon plaats vinden, want de *ingenomene* hoeveelheid niet zoo groot was, dat zij den dood kon ten gevolge hebben. Dat in die gevallen het genomene vergif den dood niet tengevolge heeft kunnen hebben, is door de meest onfeilbare toetsing, namelijk de onloochenbare uitkomst waarschijnlijk gemaakt en dit wel uit hoofde de ziekteverschijnselen noch bij Louiza Esbra noch bij mejufvrouw Staereling a priori eenige verdenking hebben gegeven van vergiftiging en bij gevolg ook geene middelen zijn beproefd tot redding door tegengift of andere verzachtende middelen en niettemin geen van beiden daaraan is overleden.

„En nu de toeleg tot de vergiftiging op 4 Januarij jl. ten gevolge waarvan J. H. Esbra is overleden. Het is buiten eenige tegenspraak dat het oogmerk om dien persoon te treffen bij den besch. niet heeft bestaan. Een [illegible] bij art. 301 C. P. voor de misdaad van vergiftiging gevorderd, namelijk de doleuse intentie ontbreekt hier ten opzigte van J. H. Esbra geheel en al. Art. 301 C. P. toch, dat vergiftigen difinieert als toeleg op iemands leven, heeft niet verondersteld de ongerijmdheid dat de gifmenger als het ware in den blinde [illegible] bepaald persoon [illegible] zou maken van zijne misdadige handeling. Pl. citeert verscheidene arresten van den Hoogen Raad om deze zijne stelling te staven. Hieruit volgt dat de vergiftiging, waaraan de persoon van J. H. Esbra is bezweken niet kan vallen onder het bereik der strafwet en dat de besch. dan een strafbare poging tot vergiftiging heeft gepleegd op den persoon van Louiza Esbra, die krachtens art. 10 der wet van 29 Junij 1854 gestraft wordt met de straf, volgende op die, welke bij de wet tegen de misdaad zelve is bedreigd.

„Mogt dus onverhoopt door het hof de toerekenbaarheid worden aangenomen, zal het hof de misdaad qualificeeren poging tot vergiftiging en daardoor voorkomen zijn het uitspreken van een arrest ten gevolge waarvan de weinige levensdagen, die, naar menschelijke berekening, den besch. nog beschoren zijn, op eene vreeselijke en onteerende wijze zullen worden afgesneden. Zoo niet, dan wordt in deze treurige zaak zeer zeker geen zoo noodig zoenoffer in belang der maatschappelijke veiligheid gevorderd.

„Mijne heeren," eindigt Pl. „is altans voor dezen termijn mijne taak volbragt. Ik heb mij het gewigt daarvan en de moeijelijkheden, daaraan verbonden, geenszins ontveinsd. Het is toch geen gewoon beschuldigde, voor wien ik het woord zou voeren en de verdediging werd voor verreweg het grootste gedeelte op een ander terrein geplaatst, dan waarop zij zich gewoonlijk beweegt. Maar bij het diep besef van het hooge gewigt der roeping, die ik hier te vervullen heb, paarde zich eene bemoediging en een aangenaam bewustzijn. Die bemoediging, ik vond ze in de overtuiging dat ik het woord zou rigten tot regters, die met even onwrikbare als onpartijdige hand de schaal der geregtigheid houdende, verre verheven zijn boven de oordeelvellingen van zoo velen, die alleen afgaan op hetgeen naar buiten is gebleken en de zwakheden van het menschelijk verstand en menschelijk hart daarbij niet in rekening brengen, tot regters, zeg ik, van wie het te verwachten is, dat zij de eischen van het *regt* met eene *menschkundige* waardering van oorzaken en gevolgen zullen weten in harmonie te brengen. Maar ik had, gelijk ik zeide, ook een aangenaam bewustzijn. Het is dat na de vele liefdelooze beoordeelingen, waaraan deze besch. sedert geruimen tijd heeft blootgestaan, het mij gegeven was om voor het eerst eene stem ten zijnen voordeele in het openbaar te doen hooren. Van een hoog maatschappelijk standpunt gevallen, van allen verlaten, diep vernederd, en de geheele maatschappij tegen zich gekeerd, riep de besch. mijne regtskundige hulp in. Doordrongen van het gewigt mijner roeping, meende ik, ook uit eerbied voor het ongeluk van zulk een rampzalig natuurgenoot, in dat gewigtig uur mijn bijstand niet te kunnen, niet te mogen weigeren. Ik ben daartoe te eerder overgegaan, omdat ik mij overtuigd hield, dat het Hof *ex nobili judicis offici* datgene zal gelieven aan te vullen dat aan mijne voordragt ontbreken mogt. Moge mijne stem ingang vinden in het gemoed van de regters, die over het lot van den besch. hebben te beslissen; maar moge tevens mijne zwakke poging er toe hebben bijgedragen, om bij een ieder, hetzij hij den besch. al dan niet reeds in zijn binnenste mogt hebben veroordeeld, de overtuiging te doen geboren worden, waarvan ik in den aanvang mijner rede gewaagde, dat namelijk die grijsaart, welke toekomst hem ook moge beschoren zijn, oneindig minder te verachten, dan te beklagen is."

Deze rede maakt op alle aanwezigen blijkbaar een diepen indruk. Ook de besch. heeft die met gespannen aandacht aangehoord.

De adv. gen. François zegt, dat hij in deze treurige zaak, met de meeste belangstelling de voorgedragen verdediging heeft gevolgd, eene belangstelling die het gewigt van de zaak medebragt, maar ook de voortreffelijke wijze waarop die heeft plaats gevonden. Veel wat gezegd is, zal bij hem tegenspraak ontmoeten, maar ook veel heeft bij hem ingang gevonden, en levert ook op nieuw het bewijs van de juistheid van het gezegde: die sta zie toe dat hij niet valle. Gave God dat verdediger gelijk had in zijne stelling, dat de misdaad niet toerekenbaar ware, omdat zij en [illegible] *dat in démence* gepleegd is, naar zijne overtuiging mag hij geen geweld aandoen hij mag en hij wil geen verraad plegen aan den stand dien hij in de maatschappij vervult en daarom bestrijdt hij dat de misdaad in staat van krankzinnigheid of waanzin zou zijn gepleegd. Integendeel, zij is met het grootste overleg, met verstand en beleid begaan; en niemand die de zaak onpartijdig nagaat kan daaraan twijfelen. Ten bewijze daarvan gaat adv. gen. na wat de misdaad voorafging, wat haar vergezelde en wat daarop volgde. Hij herinnert daarbij aan het geen schrijvers over dit punt ter neder stellen, o. a. dat de grijsaart dikwerf schuldiger moet worden geacht, omdat hij een langduriger ondervinding voor zich heeft. Hij wederspreekt vervolgens, dat hier aan ligthoofdigheid moet worden gedacht, gaat in dit opzigt al de punten, door den verdediger bijgebragt, na, en trekt daaruit een tegengesteld gevolg; dat alles aantoont beleid en overleg om het doel te bereiken, dat men zich voorstelt. Ook uit de contenance van den besch., na diens arrestatie, trekt adv.-gen., in tegenspraak met den verdediger, het bewijs, dat de besch. zeer goed wist wat hij deed, en dat deze denzelfden weg bewandelde, dien de meeste beschuldigden volgen, van eerst alles te ontkennen en langzaam, naar mate onwederlegbare bewijzen zich voordoen, tot bekentenis geraken. Ook de meening, dat besch. door eene *monomanie homicide* zou zijn behebt, wordt door adv.-gen. bestreden. Hij toont aan dat al hetgeen besch. heeft verrigt om de misdaad te plegen, juist het tegendeel van *démence* aantoont; het was eene ijverige poging van de verdediging, maar die op de werkelijkheid moet afstuiten.

Op nieuw is adv.-gen. in een betoog getreden om aan te toonen dat de besch. wel degelijk geldelijk belang had bij het overlijden van Louiza Esbra. Ook wederlegt hij het andere punt van de verdediging en doet daarbij uitkomen, dat de beschuldiging van vergiftiging alleen berust op drie punten: de jenever, de soep en de worst van Januarij. Verder voert hij aan, op grond van schrijvers en deskundigen, dat arsenicum, in het menschelijk ligchaam aangebragt, altijd is eene *substance qui peut donner la mort*. Van arsenicum kan men niet opmaken welke dozis den dood kan ten gevolge hebben. Naar zijn oordeel bestaat er eene vergiftiging verdeeld in drie tijdstippen. Eindelijk betoogt hij de onjuistheid van de bewering, dat er eene strafbare poging op Louise Esbra heeft plaats gevonden, maar dat de besch. geen doel had den broeder te doen omkomen. Naar zijne meening doet het er niets toe wie gestorven is, want er is hier een gekonsommeerde misdaad, daar Louise het vergif gebruikt heeft en hij beroept zich ten deze op Chauveau en Faustin, Nypels, Careau, Sirey, enz. Er heeft hier niet alleen een begin van uitvoering, maar uitvoering-zelve plaats gehad; aan poging tot vergiftiging is, naar zijne overtuiging, zelfs niet in de verte te denken.

Ten slotte zegt hij, dat hij de pligt die op hem rustte, vervuld heeft. Mogt hij daarbij iets verzuimd hebben, hij vleit zich dat het Hof dit zal aanvullen. Hij heeft in deze treurige zaak gedaan wat zijne overtuiging medebragt. Aan het Hof blijft nu het oordeel, dat hem niet twijfelachtig voorkomt.

De heer Mr. D. Léon heeft den adv.-gen. gedupliceerd en getracht aan te toonen, dat het Openbaar Ministerie in twee dwalingen was vervallen. Op nieuw heeft hij doen zien, dat de besch. in een staat van kindschheid was vervallen. Vooral doet pleiter uitkomen, dat de besch. zoo hij met wezenlijk verstandsvermogen de misdaad heeft begaan, dan al zeer zonderling heeft gehandeld door, na de worst te hebben gegeven, geen onderzoek meer te doen wat daarvan het gevolg geweest is, eene houding die geheel tegenovergesteld is met hetgeen in der tijd door Steins werd in acht genomen. Zelfs de groote onverschilligheid die de besch. later, bij het gezigt van het lijden van den stervende aan den dag heeft gelegd, doet zien dat hij niet doordrongen was van het gewigt der misdaad. Al verder ontwikkelt hij dat juist bij *monomanie homicide* manoeuvres met overleg plaats vinden, die de monomanie toch niet wegnemen. Andermaal wederlegt hij, dat het geldelijk belang als de oorzaak van de daad zou kunnen worden aangemerkt, want het is uit het geding gebleken, dat de besch. zijne echtgenoote slechts behoefde aan te spreken om zich uit geldelijke ongelegenheid te redden. Hij meent dat de akte van beschuldiging aan het einde uitvoeriger had moeten zijn, maar het is op aandrang van den besch. dat hij van dit middel van verdediging geen gebruik gemaakt heeft, daar deze had te kennen gegeven dat hij een einde aan de zaak wenschte en maar wilde sterven. Wijders gaat hij de drie deelen van de beschuldiging van vergiftiging na. Hij toont aan, dat veel daarvan berust op de bloote bekentenis van den besch. Eindelijk betoogt pleiter nog nader subsidiair, dat er hier slechts van eene strafbare poging kan worden gedacht en hij beroept zich op een arrest van het hof van assises van Zuidholland van November 1835 in de zaak van Petrus F. Fox te Leiden, die, daar deze een ander had getroffen dan waarop hij het gemunt had, slechts voor moedwilligen manslag, zonder voorbedachten rade, werd veroordeeld. Hij eindigt met zijne overtuiging uit te drukken, dat het hof ook in deze zaak casu quo gelijke beslissing nemen zal en dus de weinige levensdagen van dezen grijsaart niet op vreeselijke wijze zal doen eindigen.

Hierop wordt het onderzoek in deze zaak door den Voorzitter gesloten, en wordt de uitspraak bepaald op heden over acht dagen, 's middags ten 1 ure.

Amsterdam, bij C. L. van Langenhuysen, Drukker en Uitgever.